

Asia: VN/23793/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa ansiopäivärahan määrän alentamista koskevasta ehdotuksesta?

Hallituksen esityksen mukainen porrastus, jossa ensimmäinen ansiosidonnaisen päivärahan lasku tapahtuisi jo 40 työttömyyspäivän jälkeen 20 %:lla voi aiheuttaa huomattavia taloudellisia haasteita työnhakijan taloudelliseen tilanteeseen pitkäaikaisesti. Työnhakuprosessi kestää usein useita viikkoja, jopa kuukausia. Porrastuksen tulisi alkaa vasta aikaisintaan 3kk kuluttua työttömyyden alkamisesta, jolloin sillä olisi todennäköisemmin kannustavampi vaikutus.

Työttömyysetuuksista on leikattu 1.4.2024 voimaantulevan lakimuutoksen myötä lapsikorotus, sekä osa-aikatyössä olevan 300 euron suojaosa. Nämä toimet yhdistettynä lakiesityksen ansiosidonnaisen päivärahan porrastukseen, voivat ajaa etenkin lapsiperheet taloudelliseen ahdinkoon lisäksi lapsiperheköyhyyttä. Samaan aikaan hallitus on esittänyt leikkauksia asumistukijärjestelmään, jolloin asumistukea ei saa omistusasuntoon.

Lausuttavaa palkkatuetta työtä ja työssäoloa koskevasta ehdotuksesta?

Palkkatuki on ollut positiivinen keino tukea pitkäaikaistyöttömän polkua takaisin työelämään, luoden taloudellisen kannustimen työnantajan lisäksi työnhakijalle mahdollisuutena saada oikeus ansiosidonnaiseen päivärahaan riittävän pitkän palkkatukijakson jälkeen. Palkkatukea koskeva muutos vaikuttaa erityisesti pitkäaikaistyöttömiin. Palkkatuettu työ on pitkäaikaistyöttömille tärkeä ja usein ainut väylä työelämään. Mikäli esitetty muutos toteutuu, on vaikeassa työmarkkina-asetmassa olevien henkilöiden lähes mahdotonta päästä uudelleen ansiosidonnaisen työttömyysetuuden piiriin, koska työssäoloehdon täyttäminen on ansiosidonnaisen päivärahan saamisen ehto. Lisäksi vaarana on se, ettei palkkatuettuun työhön enää hakeuduta eikä sitä enää nähdä oikeana työnä. Palkkatuettu työ on normaali työsuhteinen työ, jonka on myös jatkossa kerrytettävä työssäoloa.

Hallituksen esityksen mukaan työskentely palkkatuella ei kerryttäisi 1.9.2024 alkaen enää oikeutta ansiopäivärahaan. Tällä hetkellä palkkatuettu työ kerryttää työssäoloa 75 % osuudella (joka neljäs työviikko jätetään huomioimatta). Jos palkkatuki on järjestetty työllistämisvelvoitteen perusteella, täyttää jokainen viikko työssäoloehdon. Esityksen toteutuessa palkkatuetusta työstä ei

enää kertyisi työssäoloehdot. Poikkeuksena alentuneesti työkykyiset, joille työssäoloehdot kertyisi ensimmäisen 10 työssäolokuukauden jälkeen (75 % kerryttävistä kuukausista).

Palkkatuetulle työlle on oma roolinsa yhteiskunnassa. Palkkatuen sosiaalisia hyötyjä pitääkin tutkia ja huomioida päätöksenteossa. Pitkäaikaistyöttömien tai alentuneesti työkykyisten henkilöiden palkkaaminen täytyy tehdä mahdollisimman helpoksi ja joustavaksi.

Mikäli palkkatuettu työ ei kerrytä työssäoloehdot, lisääntyvät kunnan työttömyysturvamenot tulevaisuudessa.

Lausuttavaa työllistämismenpiteen ja siihen liittyvän sääntelyn kumoamisesta?

Työllistämismenpiteen poistaminen tuo ikääntyneen taloudelliseen tilanteeseen heikennyksiä, koska monien +55-vuotiaiden kohdalla työllistyminen yksityiselle sektorille voi olla haastavaa.

Vaikka työllistämismenpiteellä ei olla nähty merkittäviä vaikutuksia työnhakijan pidemmän aikavälin työllistävyyteen, on sen merkitys ollut ikääntyvälle ihmiselle taloudellisesti ollut vaikuttava.

Lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevasta ehdotuksesta?

Ei lausuttavaa

Lausuttavaa ehdotuksesta, joka koskee luopumista eräistä työssäoloehdot ja ansiopäivärahan määrä koskevista ikäsidonnaisista poikkeuksista?

Ei lausuttavaa

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

Esityksen ja muiden samanaikaisten esitysten yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu ennakoon.

Muutoksien yhteisvaikutukset tulevat todennäköisesti kohdistumaan samoihin ihmisiin ja perheisiin. Muutokset vaikuttavat pääosin ikääntyviin työnhakijoihin ja heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleviin ihmisiin ja heidän perheisiinsä. Vaikutukset kotitalouksiin näkyvät todennäköisesti ansiotason laskun myötä elintason ja hyvinvoinnin heikentymisenä.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista vaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Palkkatukityön työssäoloehdon kerryttämisen poistuminen vaikuttaa kuntatalouteen. Jos palkkatukityöllistetty palaa taikaisin työttömäksi työnhakijaksi, palaa hän saman tien työmarkkinatuen kuntaosuus listalle.

Pitkittynyt työttömyys voi johtaa fyysisiin ja psyykkisiin ongelmiin, kuten mielenterveys- ja päihdeongelmiin. Tämä kuormittaa hyvinvointialueen palveluja. Mitä huonommin onnistumme terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tehtävässä, sitä korkeammalle sairaanhoidon kustannukset nousevat.

Lausuttavaa vaikutuksista toimeenpanijoihin (ml. vaikutukset työttömyysetuuden maksajiin ja julkisen työvoimapalvelun järjestäjään)?

Ei lausuttavaa

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset yrityksiin ja muihin työnantajiin)?

Ei lausuttavaa

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

Ei lausuttavaa

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

Lakiesityksen mukaisen lain voimaantulo tulisi olla aikaisintaan 1.1.2025, jotta ihmisillä on parempi tietoisuus muutoksesta sekä sen taloudellisista vaikutuksista mahdollisen työttömyyden osuessa kohdalle.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Lausuntopyyntö saapui kunnille 22.12.2023. Aika lausuntojen jättämiselle 26.1.2024 mennessä joulun pyhät ja vuodenvaihte huomioiden on riittämätön.

Kohdennettu kysymys TE-toimistoille ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille: Mikä on tilastotietoihin tai arvioon perustuva käsityksenne muutoksen taloudellisista ja muista vaikutuksista, jos palkkatuettu työ kerryttäisi kokonaisuudessaan työssäolovelvoitetta ja koulutusta vailla oleville nuorille asetettua seuraamusta?

-

Anttilainen Maina
Askolan kunta - Kunnanhallitus